

เรื่อง หินอ่อนพรานกระต่าย

รายละเอียด

บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก กรณีศึกษา หินอ่อนพรานกระต่าย หินอ่อนพรานกระต่ายถูกค้นพบเมื่อประมาณปี พ.ศ.2512 โดยบริษัท สว่างหินอ่อน ซึ่งพบว่าหินคลุกที่ทางบริษัทไม่จำหน่ายนั้นมีหินอ่อนปนอยู่ จึงได้ขุดเจาะแกนภูเขาและพบว่าด้านในมีหินอ่อนสีเขี้ยว สีชมพูอมเทา สีเขี้ยวเหลือง สีขาวอมเทา สีขาวอมเทา จุดเด่นที่สำคัญคือหินอ่อนสีชมพูสามารถพบได้แห่งเดียวในประเทศไทย สำหรับเหมืองหินอ่อนเขตเขาโทน ทิวเขาสว่าง (ชูเกียรติ เนื้อไม้, 2559) ปัจจุบันมีเนื้อที่สัมปทาน 22 ไร่เศษ ดำเนินงานมาตั้งแต่ 5 ตุลาคม 2524 สามารถผลิตหินอ่อนสีชมพู สีขาว และสีเทา ปัจจุบัน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิลากำแพงเพชร บ้านเลขที่ 88/2 หมู่ที่ 13 ตำบล พรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชรได้รับสัมปทานให้ทำเหมืองบนบก ณ ตำบล ถ้ำกระต่ายทอง อำเภอพรานกระต่าย มีอายุ 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ 4 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557 และสิ้นอายุวันที่ 3 เดือนกันยายน พ.ศ. 2557 เนื้อที่ 108 ไร่ 3 งาน 72 ตารางวา หินอ่อนพรานกระต่ายมีอายุประมาณ 300-400 ล้านปีเกิดจากการตกผลึกของหินปูนที่มีชั้นหินหนาประมาณ 150 เมตร ผลิตภัณฑ์แรกที่ริเริ่มนำมาใช้จะเป็นหินปูพื้น ปูผนัง ต่อมาได้มีการนำหินอ่อนมาแกะสลักกลึงเป็นรูปแบบต่าง ๆ จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายและเป็นสินค้าประจำอำเภอพรานกระต่าย

ประวัติหินอ่อนพรานกระต่าย

อำเภอพรานกระต่าย ได้ตรวจสอบพบว่าในหินคลุกที่ไม่จำหน่ายนั้น มีหินอ่อนปะปนอยู่จึงได้ใช้เครื่องจักรขุดเจาะเข้าไปในแกนภูเขาพบว่าด้านในภูเขามีหินอ่อนที่มีคุณภาพดีมีสีเขียว สีชมพูอมเทา สีเทา สีเขียวเหลือง สีขาวอมเทา โดยเฉพาะหินสีชมพูอ่อน สีอ่อนสวยงาม ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทยโดยที่หินอ่อน มีอายุประมาณ 300-400 ล้านปีเกิดจากการตกผลึกของหินปูนที่มีชั้นหินหนาประมาณ 150 เมตร หินอ่อน อำเภอพรานกระต่าย มีชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่วประเทศ การพัฒนาหินอ่อนของจังหวัดกำแพงเพชร ใช้เพื่อการก่อสร้าง และประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย หินอ่อนที่ผลิตที่อำเภอพรานกระต่ายจังหวัดกำแพงเพชร จัดเป็นหินอ่อนคุณภาพดี สีอ่อนสวยงาม โดยหินอ่อนพรานกระต่ายส่วนมากจะเป็นสีชมพู สวย และแกร่ง มีความแข็งแกร่งที่สุด ชัดออกมาแล้วจะเงาสวยงามตามธรรมชาติของหินอ่อน ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทย ผลิตภัณฑ์หินอ่อนกลายเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่าย และเป็นสินค้าประจำอำเภอพรานกระต่าย ทั้งนี้ในเดือนกันยายน 2544 ได้มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นสหกรณ์หินอ่อน ตั้งอยู่ที่ 558/2 หมู่ที่ 2 บ้านพรานกระต่าย ตำบลพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร 62100 ทั้งนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตและการจัดจำหน่าย โดยมีการบริหารจัดการตลาดการผลิต และเงินทุน (สหกรณ์หินอ่อนพรานกระต่ายจำกัด, ม.ป.ป.)

ลักษณะของหินอ่อน

หินอ่อน (Marble) มีมากมายหลายชนิดตามลักษณะของเนื้อหิน ไม่ดูดซับน้ำและไม่เก็บความร้อน เป็นหินที่ดูดซับความเย็น สามารถทำความสะอาดได้ง่ายแต่แข็งแรงน้อยกว่าหินแกรนิต สีของหินที่พบในประเทศไทยมีหลายสีและลวดลายต่าง ๆ กัน ซึ่งใช้กำหนดราคาตามความนิยมของตลาด เช่น สีขาว เทาขาว เทาเข้ม เทาดำ ชมพู เทาเขียว ทั้งที่มีลวดลายและเป็นสีล้วน หินอ่อนมีลักษณะคล้ายกับหินแกรนิตแต่หินอ่อนจะเกิดรอยขีดข่วนได้ง่ายกว่าและมีราคาสูงกว่าหินแกรนิต มีลักษณะดูใสและละเอียด แต่เมื่อโดนกรดจะมีรอยต่างและมีน้ำหนักรวม หินอ่อนมีทั้งในประเทศ และนำเข้าจากต่างประเทศ หินอ่อนในประเทศ ส่วนใหญ่จะพบมากในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นแหล่งที่มีการผลิตมากที่สุด สีอ่อนและความสวยงามจะน้อยกว่าหินอ่อนนำเข้า แต่ราคาถูกกว่ามากพอสมควร หินอ่อนในประเทศที่นิยมใช้กัน ได้แก่ ชมพูพรานกระต่าย, ดำไทย, เขางอบ, แดงปราจีน, ตาหวาน, ทราเวอร์ทีน, ชมพูทับทิม, ขาวสระบุรี ส่วนหินอ่อนต่างประเทศมีราคาสูงและการดูแลรักษายากกว่า หินอ่อนนำเข้าที่นิยมใช้ ได้แก่ ครีมมาเฟิล, เขียวอิตาลี, เอ็มเพอราโต้, โกลเด้นดราگون (บริษัท เรชาคณิต ดีไซน์ จำกัด, ม.ป.ป.) หินอ่อน คือ หินที่ถูกแปรสภาพมาจากหินปูน หรือโดโลไมต์มีเนื้อแน่น ประกอบด้วยแคลเซียมคาร์บอเนตที่ตกผลึกเป็นแคลไซต์โดยกว่าจะมาเป็นหินอ่อนได้นี้ต้องผ่านการสะสมทับถมกัน และผ่านระยะเวลาอันยาวนาน หากจะอธิบายให้เห็นภาพชัดๆ ก็คือ ให้นึกภาพการสะสมทับถมกันจนเกิดเป็นภูเขาใหญ่ๆหรือเกิดจากที่มีแมกมาไหล

ออกมาถูกหินที่ได้สะสมกันไว้นี้ ด้วยความร้อนของแมกมาทำให้แคลเซียมคาร์บอเนตละลาย แล้วตกผลึก เกิดเป็นหินอ่อนขึ้นมา ถ้าใช้กล้องหรือแว่นขยายส่องดูก็将会เห็นผลึกแคลไซต์จำนวนมาก และเมื่อนำมาขัดผิวหน้าก็จะเกิดความเงาและสวยงาม ส่วนสีสนของหินที่มีความหลากหลายนั้นก็ขึ้นอยู่กับการกำเนิดหรือแหล่งที่มา และเมื่อตัดแต่งขึ้นรูปแล้วมีความสวยงามของลวดลายและสีสน โดยมองทางด้านลักษณะกายภาพว่า มีรูปทรงและลวดลายสวยงามอย่างไร เป็นความรู้สึกที่มนุษย์สามารถสัมผัสและรับรู้ได้ ซึ่งหินอ่อนของพรานกระต่ายจะมีทุกสี แต่พบมากที่สุด คือ สีชมพู

ราคาของหินอ่อนคิดอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ เจ้าของโรงงานวันเพ็ญหินอ่อน อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ไม่มีอะไรที่ชัดเจนจะบอกได้ว่าราคาหินจะเป็นเท่าไร ขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้คนในแต่ละยุคสมัย และบางครั้งก็ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพของหินด้วย เช่น สีขาวหรือสีดำ สีแดงจัดมาก ๆ หรือมีสีสนสดใส ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือมูลค่าของหินชนิดนั้น ๆ รวมถึงลวดลายของหินที่ตัดออกมาแล้วเป็นอย่างไร ถ้าลวดลายไม่สวย สีสนไม่ชัดเจน มีตำหนิ มีเส้นแรมมาก (รุ่นเรือน เกษี, 2561) ดังนั้นมูลค่าของหิน จึงขึ้นอยู่กับความสวยงามของหินที่เราสัมผัสได้ สามารถยอมรับในราคาที่เสนอได้ กล่าวไว้ว่า ผลิตภัณฑ์หินอ่อนพรานกระต่ายจะสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงในช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของผู้บริโภคจะมองผลิตภัณฑ์หินอ่อนเป็นของขวัญที่ระลึก (สุวิทย์ วงษ์บุญมาก, 2558 หน้า 83)

แหล่งขุดหินอ่อนพรานกระต่าย

แหล่งหินอ่อนที่สำคัญในจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ที่อำเภอพรานกระต่าย บริเวณทิวเขาสว่างอารมณ์ ในทางธรณีวิทยา จัดว่าหินอ่อนที่เขาสว่างอารมณ์ มีอายุประมาณ 300- 400 ล้านปี เป็นหินปูนที่ตกผลึกใหม่อาจเรียกว่า หินอ่อนในแง่การค้า เขาสว่างอารมณ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของตลาดพรานกระต่าย ลักษณะเป็นภูเขายอดแหลม มีผาชันเช่นเช่นเดียวกับหินปูนทั่วไป ประกอบด้วยหินปูนตกผลึกใหม่ โดยทั่วไปมีชั้นหนาสีขาว สีเทาอ่อน สีเทาแก่ปานกลาง ชั้นหินทั้งหมดหนาประมาณ 150 เมตร ดังภาพที่ 3

ขั้นตอนการผลิต

จากการศึกษา เรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร กล่าวไว้ว่าขั้นตอนการผลิตหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่ายมี 8 ขั้นตอนดังนี้ (สุวิทย์ วงษ์บุญมาก, 2558 หน้า 89)

1. เลือกชนิดสีของหินอ่อนที่ต้องการทำผลิตภัณฑ์

2. ตัดหินอ่อนด้วยเครื่องจักรที่เป็นโซ่กากเพชรในขณะที่ตัดหินให้มีขนาดต่างๆ นั้นจะต้องมีน้ำคอยหล่อลื่นเครื่องจักรตลอดเวลา เพื่อป้องกันไม่ให้หินแตก ป้องกันการฟุ้งกระจายฝุ่นละอองของหินและป้องกันไม่ให้เครื่องจักรร้อน

3. ออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบอาชีพหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่ายแต่ละราย หรือออกแบบโดยลูกค้าเป็นผู้สั่งทำผลิตภัณฑ์หินอ่อนพรานกระต่าย

4. เจียรหินอ่อนให้มีขนาดตามที่ออกแบบเพื่อให้ได้รูปทรงที่ต้องการ

5. เหลาและกลึงหินอ่อนด้วยเครื่องกลึงที่มีขนาดแตกต่างกันตามชนิดของผลิตภัณฑ์

6. ขัดมันหินอ่อนด้วยเครื่องจักร และใช้แรงงานคนขัดด้วยกระดาษทรายที่มีความละเอียดแตกต่างกันอีกครั้ง เพื่อความละเอียดสมบูรณ์ของผลิตภัณฑ์

7. ลงน้ำยาขัดเงา และใช้กระดาษหนังสือพิมพ์เช็ดน้ำยา

8. ประกอบชิ้นส่วนต่างๆ ของผลิตภัณฑ์โดยใช้กาว จากนั้นจึงนำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์หินอ่อนพรานกระต่าย

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ได้แบ่งผลิตภัณฑ์หินอ่อนพรานกระต่ายออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมไทย และจีน 2. เครื่องตกแต่งอาคารบ้านเรือนของใช้เบ็ดเตล็ด และ 3. งานแกะสลักของไหว้ (สุวิทย์ วงษ์บุญมาก, 2558 หน้า 90-91)

1. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมไทยและจีน คือ พระพุทธรูป โต๊ะหมู่บูชา บาตรน้ำมนต์กระถางรูป ศาลพระภูมิแจกัน ศาลเจ้าตุ๊กเอี้ยะมังกรพันเสา โกวใส่กระดุก และเจ้าแม่กวนอิม

2. เครื่องตกแต่งอาคารบ้านเรือนของใช้เบ็ดเตล็ด คือ งาม้าง เสาโชว์ หน้าโต๊ะกลม โถงน้อย โถงใหญ่ โต๊ะวางคอมพิวเตอร์ ลูกนิมิต ลูกน้ำหมุน โถงน้ำนก (ใส่กรงนกหัวจุก) และป้ายชื่อ

3. งานแกะสลักและของไหว้ คือ สัตว์ 12 ราศี ม้า ช้าง แพะ สิงโต เต่า กระต่าย ไก่ หมู วัว ควาย นกคุ้ม ปลาสวยงาม (ปลาการ์ตูน) ไข่ไก่ ไข่เป็ด ปี่เขียะ สับปะรด และฟักทอง

บทสรุป

หินอ่อนพรานกระต่ายมีสีแดง เทา ขาว และสีชมพู ซึ่งหินอ่อนสีชมพูมีชื่อเสียงลือไปทั่วประเทศ เนื่องจากมีที่เดียวในประเทศไทย หินอ่อน คือ หินที่ถูกแปรสภาพมาจากหินปูน หรือโดโลไมต์มีเนื้อแน่น ประกอบด้วยแคลเซียมคาร์บอเนตที่ตกผลึกเป็นแคลไซต์โดยกว่าจะมาเป็นหินอ่อนได้นี้ต้องผ่านการสะสมทับถมกัน และผ่านระยะเวลาอันยาวนาน แหล่งขุดหินอ่อนพรานกระต่าย อยู่ที่อำเภอพรานกระต่าย บริเวณทิวเขาสว่างอารมณ์ ผลิตภัณฑ์หินอ่อนพรานกระต่ายออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมไทย และจีน
2. เครื่องตกแต่งอาคารบ้านเรือนของใช้เบ็ดเตล็ด
3. งานแกะสลักของไหว้ ซึ่งเป็นสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : หินอ่อน, หินพรานกระต่าย, หินอ่อนกำแพงเพชร

ที่มา : <https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=หินอ่อนพรานกระต่าย>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล :

วันที่ : 2017-02-25

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=238&code_db=610002&code_type=07

The Office Of Academic Resource Information And Technology